

Utvecklingen av Miljöpartiet

Misha Voss Gustavsson

Abstract

In the electoral manifesto's of the Swedish green party (Miljöpartiet) there is a substantial visible decrease of their emphasis on green policies, shown by using analytical tool created by the Manifesto Project. This essay aims to explain the observed decrease by utilizing Anthony Downs' rational-choice/competition theory on political party strategies. The methodology used is a most-similar design that tests the theory for two comparable cases, the manifestos for the elections in 1988 and 2014. The study tests for variables related to Downs' theory, primarily economic status, institutional theory and political experience. The analysis shows that the only variables that change between the two respective cases are related to the theory. This leads to the conclusion that Downs' theory can explain the observed decrease in relation to the underlying logic of the most-similar design methodology.

Nyckelord: *Valmanifest, Miljöpartiet, Rational-choice, Konkurrens perspektiv, Mest-lik design.*

Antalord: 9562

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1.0 Inledning	1
2.0 Syfte	2
2.1 Frågeställning	2
3.0 Tidigare forskning	3
3.1 Nischpartiers framväxt	3
3.1.1 Institutionellt perspektiv	3
3.1.2 Sociologiskt perspektiv	4
3.1.3 Konkurrens perspektiv	4
3.2 Gröna partier	5
3.2.1 Miljöpartiet	5
4.0 Teori	7
4.1 Rationella aktörer & röstmaximering	7
4.1.1 Rationella vs ideologiska aktörer	8
4.1.2 Teorins applicerbarhet på nischpartier	9
4.2 Operationalisering av Downs teori	9
4.2.1 partikonkurrens antal partier	9
4.2.2 Partistruktur	10
4.2.3 Befolkningens åsikter om miljöpolitik	10
4.2.4 partikonkurrens andra partier om miljöpolitik	10
4.3 Operationalisering av resterande variabler	11
4.3.1 valsystem	11
4.3.2 Befolkning	11
4.3.3 ekonomiskt läge	12
4.3.4 aktiva kärnkraft	12
4.3.5 tidigare del av koalitionsregering	12
5.0 Metod	13
5.1 Förklarande karaktär	13
5.2 Mest-lik design	13
5.2.1 Varför mest-lik design	13
5.2.2 Mest-lik design kritik	14
5.2.3 Mest-lik design skillnader	15
5.2.4 Bakvänd mest-lik design	15
6.0 Material	17
6.1 Valmanifest	17
6.2 Beroende variabel	17
6.3 Oberoende variabel	17
7.0 Analys	18
7.1 Beroende variabel	18
7.2 Partikonkurrens antal partier	19
7.3 Partistruktur	19
7.4 Befolkningens åsikter om miljöpolitik	21

<i>7.5 Valsystem</i>	22
<i>7.6 Befolkning</i>	22
<i>7.7 Ekonomiskt läge</i>	23
<i>7.8 Aktiva kärnkraft</i>	23
<i>7.9 Konkurrens andra partier om miljöfrågan</i>	24
<i>7.10 Tidigare del av koalitionsregering</i>	25
8.0 Sammanfattning & Resultat	26
9.0 Diskussion & Slutsats	27
<i>9.1 Metodologisk diskussion</i>	28
10.0 Fortsatt forskning	29
11.0 Källförteckning	30
<i>11.1 Böcker</i>	30
<i>11.2 Artiklar</i>	30
<i>11.3 Internetkällor</i>	30

1.0 Inledning

Sedan 1960-talet har det politiska landskapet i flera europeiska demokratier förändrats. Detta på grund av att det har tillkommit över 250 nya partier, vilket har inneburit ökad konkurrens samt att gamla etablerade partier har tappat väljare (Meguid 2008, s. 3). Nischpartiers politiska fokus grundar sig oftast i en specifik kärnfråga som de anser har blivit negligerad eller vanvårdad (Meguid 2008, s. 4,6). Nischpartierna har tagit röster från etablerade partier och vunnit mark vilket har lett till att de fått ökat inflytande genom möjlighet till opposition, vågmästarroller och del av koalitionsregeringar. Det kan även diskuteras gällande huruvida framgången för dessa partier har sträckt sig längre än till enbart mottagna röster då dessa partier påverkar den politiska debatten, samt påverkar de etablerade partierna att assimilera sitt politiska budskap med syfte att vinna tillbaka förlorade väljare.

Det jag finner intressant med nischpartier är att de grundar sig en enskild kärnfråga. Till en början är de enfrågepartier. Tiden har sin gång, politiken förändras. För att överleva och säkra tillväxt krävs det förändring. Hur ser denna förändring ut? Vad är det som driver denna förändring? Vad blir resultatet?

2.0 Syfte

Denna uppsatts tar sin utgångspunkt i en analys som jag har gjort med hjälp av Manifesto Projects analytiska verktyg som finns tillgänglig på deras webbsida, gällande hur mycket av Miljöpartiets valmanifest som behandlar miljöpolitik. Enligt analysen så har andelen av innehållet i valmanifesten som berör miljöpolitik minskat från 1988 och framåt (Manifesto Project 1). Syftet med uppsatsen är att försöka att förklara varför Miljöpartiets valmanifest från 1988 innehåller mer miljöpolitik än motsvarigheten från 2014. Jag kommer att undersöka om Anthony Downs teori kan förklara Miljöpartiets förändring (Downs 1957). Jag har valt Downs teori därför att den syftar till att förklara partiets agerande utifrån antagandet att partier är rationella aktörer som avser att röstmaximera snarare än att följa en ideologisk kärnfråga. Metoden som jag kommer att använda för att testa om Downs teori kan förklara Miljöpartiets förändring är mest-lika design.

2.1 Frågeställning

Kan Anthony Downs teori om partiets agerande förklara det minskade utrymmet tilldelat miljöpolitiska frågor i Miljöpartiets valmanifest vid en jämförelse mellan åren 1988 och 2014?

3.0 Tidigare forskning

3.1 Nischpartiers framväxt

Från 1960-framåt har nischpartier i Västeuropa haft en kraftig uppgång både i antal och i framgång. Detta har lett till högre partipolitisk konkurrens eftersom de tillkommer flera nya partier som konkurrerar för röster (Meguid 2008, s. 3). Under denna period skedde det en förändring i partiloyaliteten hos väljarkåren, den minskade. Detta ledde till att medborgare i större utsträckning än tidigare var benägna att rösta på nya partier (Meguid 2008, s. 3). De nya nischpartierna särskilde sig genom att ha ett specifikt politikområde som de framförallt fokuserade på. Partierna ställde sig också överlag utanför den klassiska politiska höger och vänster skalan (Meguid 2008, s. 3–4). Vanligast var att nischpartierna fokuserade på områden som berörde invandring, miljöpolitik och etnoterritoriella konflikter (Meguid 2008, s. 2). Med syftet att förklara varför vissa partier lyckas och varför andra misslyckas finns det framförallt tre olika teoribildningar på området. Jag kommer att presentera dem nedanför.

3.1.1 Institutionellt perspektiv

Tidigare forskning på nischpartier utifrån institutionellt perspektiv tar sig utgångspunkt i att institutionella strukturer i stor grad avgör framgången för nischpartier. De menar att institutionell uppbyggnad i form av valsystem är en avgörande faktor för hur många röster nischpartier kommer att få (Meguid 2008, s. 6). Enligt logiken bakom Duveggers Law så tenderar det att vara en nackdel för små partier att erhålla röster i majoritetssystem därför att medborgare inte anser att det är lönt att rösta på små partier därför att sannolikheten att de ska vinna är oerhört låg. Däremot har små partier relativt sett fördel i representativa system som fördelar platser relativt till antal röster (Meguid 2008, s. 6–7). Institutionella förklaringar för nischpartiers framgångar lämpar sig bäst för att förklara inom vilka politiska system som nischpartier har störst sannolikhet att lyckas. Däremot så säger de mindre om nischpartiers agerande och vad som leder till skift i den drivna politiken (Meguid 2008, s. 9–11).

3.1.2 Sociologiskt perspektiv

Forskningen inom sociologisk teori belyser att nischpartier kommer att få röster korrelerat med hur väl deras kärnfråga går hem hos väljarkåren. De menar även att väljarkårens preferenser är ett resultat av kulturella och socio-ekonomiska förhållanden formade av samhället och dess befolkning (Meguid 2008, s. 10). Sociologiska förklaringar till gröna partiers framgångar grundar sig ofta i ekonomiska förhållanden och väljarpreferenser istället för förklaringar som har med partikonkurrens eller institutioner att göra. De menar att gröna partiers framgång är direkt kopplat till att väljarkåren får ökat intresse för frågor som rör miljöpolitik när de har uppnått en god ekonomisk standard (Meguid 2008, s. 11). Det finns således ett samband mellan ökad BNP per capita och antalet röster som gröna partier erhåller. Sociologiska förklaringar menar att om ett lands befolkning har en positiv värdegrund gällande grön politik så kommer det leda till att gröna partier kommer få ett högt antal röster (Meguid 2008, s. 10–11).

3.1.3 Konkurrens perspektiv

Teorin som denna uppsats grundar sig i är Anthony Downs teori som är av konkurrens/ rational choice slaget. Fokus ligger på att partier är rationella aktörer och att partier positionerar sig i olika frågor med syftet att maximera antalet röster. En annan teori inom konkurrensfältet gällande huruvida nischpartier lyckas eller misslyckas att etablera väljare heter position, saliance och ownership (PSO) och handlar om nischpartiers möjlighet till framgång. Teorin menar att nischpartiers framgång är beroende av de etablerade partierna. Den avgörande faktorn för nischpartiers framgång är relaterad till hur de etablerade partierna bemöter policyområdet som nischpartierna lyfter fram och hur de positionerar sig relativt sätt nischpartierna inom dessa policyområden (Meguid 2008, s. 39). Meguid som är skaparen av teorin menar på att det är extra viktigt att undersöka hur de etablerade partierna väljer att uppmärksamma och besvara frågorna på området som nischpartierna lyfter fram. Detta eftersom nischpartier lyfter fram frågor som tidigare har blivit negligerade eller inte fått speciellt mycket utrymme i den politiska debatten (Meguid 2005, s. 4).

Teorierna skiljer sig framförallt åt i det avseendet att Meguids teori tar sin utgångspunkt från de etablerade partiernas utgångsläge och deras handlingsalternativ. Medan Downs teori går att tillämpa så att den tar sig utgångspunkt från nischpartiernas perspektiv. Skillnaden ligger såtillvida i vilket aktörsperspektiv som Miljöpartiets förändring väljer att betraktas från.

Eftersom denna undersökning tar sin utgångspunkt utifrån Miljöpartiets perspektiv och inte ifrån etablerade partiers perspektiv så finner jag inte att Meguids teori lika lämpliga att använda som Downs.

3.2 Gröna partier

Här kommer jag att beskriva allmänt om gröna partier och hur dess utformning har sett ut i Europa. Sedan 80-talet har det vuxit fram gröna partier i västerländska demokratier i Europa (Poguntke 2002, s. 133). Flertalet av de gröna partierna skapades som ett resultat av konflikten som uppstod gällande användningen av kärnkraft (Poguntke 2002, s. 143). Framgången hos partierna har skiftat men generellt sätt har de haft större framgång i länder som använder sig av representativa system (Poguntke 2002, s. 133–134). Flertalet av de gröna partierna härstammar från gräsrotsrörelser och har gått från att utöva inflytande genom att protestera till att politiskt mobilisera sig för att påverka politiken (Poguntke 2002, s. 139). Generellt sätt har de inte velat placera sig på en vänster-höger skala men när de har suttit i koalitionsregeringar har det vanligaste varit att de har samarbetat med partier till vänster på den politiska skalan (Poguntke 2002, s. 141). Den organisatoriska strukturen för gröna partier var till en början väldigt decentraliserat utan tydliga hierarkier, men med tiden och främst efter att ha varit en del av koalitionsregeringar så har det skett en tydlig omorganisering med centraliserade och hierarkiska inslag (Poguntke 2002, s. 139,142). Gröna partier har utfört politiskt inflytande dels genom att belysa policyområdet som de representerar på den politiska agendan och genom att sitta i koalitionsregeringar (Poguntke 2002, s. 141–145). Med tiden har de utvidgat sin politiska portfolio till att innehålla policyområden som är innefattar HBTQ frågor, immigrations- och migrations politik, jämlikhet mellan könen, agrikultur, skola och sjukvård (Poguntke 2002, s. 143).

3.2.1 Miljöpartiet

Miljöpartiet stämmer väl in på de generella dragen som kännetecknar gröna partier i Europa. De skapades på 80-talet med kärnkraft som hjärtefråga (Gahrton 2011, s. 17–18, 26–27). Från början var den organisatoriska uppbyggnaden utformad efter en väldigt decentraliserat och lös hierarkiskt uppbyggnad med syftet att hela partistrukturen skulle vara demokratiskt där alla medlemmars röster skulle vara lika värda. Med tiden så omorganiserades stora delar av partiet. Verksamheten centraliserades till Stockholm och det skapades tydligare arbetsuppdelningar,

hierarkier och enhetlighet i den förda politiken. Omorganiseringen skedde framförallt efter att Miljöpartiet åkte ur riksdagen 1991 (Strömberg 2016, s. 54–56,59). Partiet behöll dock som enda riksdagsparti i Sverige ett system som hade tvåspråkrör istället för en partiledare. Man kan sammanfatta det som att Miljöpartiet professionaliserade den organinstitutionella strukturen för att den skulle bli mer enhetlig och arbetsam. Tidsmässigt sett så har Miljöpartiet gått från att tillämpa politiskt inflytande genom att vara i opposition till att vara en del av koalitionsregering med socialdemokraterna. Miljöpartiet har likväl de andra gröna partierna utvidgat sin politik till att innefatta flera policyområden (Manifesto Project 2).

4.0 Teori

I teori kapitlet kommer jag att först gå igenom Downs teori för att sedan presentera variablerna som jag kommer att använda mig av. Jag kommer även att presentera innebörden av dessa variabler och hur de kan tänkas påverka andelen utrymme som Miljöpartiet tilldelar frågor som har med miljöpolitik att göra. Valet av variabler är kopplade till Downs teori, tidigare forskning samt till standard variabler för mest-lika design.

4.1 Rationella aktörer & röstmaximering

Downs teori utgår från att partier är rationella aktörer. Vilket innebär att partierna väljer det alternativ som maximerar nytta för aktören, givet att de har fullständig information om de möjliga handlingsalternativen (Downs, 1957, s. 4–6). Partier är även rationella i den bemärkelsen att de sätter mål som de sedan strävar efter att uppnå, systematiskt och medvetet (Downs, 1957, s. 20). Grundbulten i teorin är att politiska partier agerar med syftet att maximera antalet erhållna röster (Downs, 1957, s. 5).

Downs menar på att konkurrens är en av de absolut viktigaste faktorerna till hur partier väljer att utforma sin politik inom olika policyområden. Detta eftersom det endast finns ett begränsat antal röster som går att få. Vilket leder till att partier är tvungna att konkurrera med varandra om rösterna som är möjliga att erhålla. Detta resulterar i att partierna formar olika ideologier med syftet att tydligare särskilja sig från varandra för att kunna locka till sig väljare (Downs, 1957, s. 102–103).

Väljarkåren anses bestå av rationella individer, vilket innebär att de röstar på det parti som tillsynes ger dem mest nytta (Downs, 1957, s. 38–39). Downs menar på att de flesta medborgare inom väljarkåren inte har specifik kunskap om hur samtliga partier ställer sig i olika sakfrågor som berör olika policyområden. Detta resulterar i att väljare röstar ideologiskt. Modellen förutsätter att väljare kan placera partierna på ett ideologiskt spektrum från höger till vänster. Vilket gör ideologisk positionering till en grundpelare för politiska partier i syfte att erhålla röster (Downs, 1957, s. 101–103). Teorin utgår således från att väljare flyttar sig först och att partierna sedan flyttar efter väljarna.

Viktigt för Teorin är att partier kan ändra ideologisk inriktning. Partier är inte fast knutna till en specifik ideologisk linje som de är tvungna att hålla sig till. Ideologier är alltså utbytningsbara och partiets ideologiska linje förändras över tiden. I teorin så utgår Downs från att partier använder ideologier som verktyg med syfte att maximera antalet erhållna röster (Downs, 1957, s. 101). Partier positionerar sig därmed ideologiskt på den position som de tror kommer att resultera i flest röster (Downs, 1957, s. 103). Detta kan resultera i att partier väljer att byta ideologisk linje i olika sakfrågor med syfte att positionera likt väljarkåren. Om detta sker för snabbt och inte enhetligt med ideologin som partiet representerar kan det resultera i att förtroendet hos väljarna urholkas (Downs, 1957, s. 109–110). Partiets ideologiska förändring sker således oftast suggestivt.

Partier utformar sin politiska linje efter vad de tror kommer resultera i flest erhållna röster, vilket tar sig uttryck i fenomen som att partier tenderar att röra sig mot mitten, därför att det finns flest väljare belägna där. I flerpartisystem finns fördelar för partier att särskilja sig på den ideologiska skalan eftersom det leder till att det ser ut som att partiet värdesätter ideologi högre. Vilket enligt Downs är en fördel för partierna därför att de ser trovärdiga ut då (Downs, 1957, s. 112). Dock anses detta endast är en skenmanöver som överskuggar partiets syfte att maximera antalet röster. (Downs, 1957, s. 125–127). Positionering i olika policyområden är alltså en central faktor för partier i strävan efter att erhålla många röster.

4.1.1 Rationella vs ideologiska aktörer

Downs teori bygger således på att både partier och väljare är rationellt drivna. I den meningen att båda avser att genomföra beslut som tillsynes kommer att resultera i högst nytta given input (Downs, 1957, s. 5–6, 38–39). Dessa antaganden utgör grunden för den teoretiska ansatsen. Detta innebär även att teorin förutsätter att partier inte är ideologiskt drivna utan att de snarare använder sig av ideologier med avseende att erhålla röster (Downs, 1957, s. 101). Detta betyder dock inte att partier kan vara ideologiskt drivna under en specifik tidsperiod eller under en regeringsperiod. Utan det betyder snarare att de kommer att formulera en politik som är direkt kopplat till den ideologi som leder till flest röster och som inte skrämmer iväg nuvarande medlemmar. Detta är ett viktigt argument som innebär att partier kan förändra sin ideologi över en tidsperiod. Vilket således innebär att partiets ideologiska linje inte är statisk, utan dynamisk. Att partier är dynamiska är essentiellt för min undersökning eftersom som den jämför två fall från samma partier under olika tidsperioder.

4.1.2 Teorins applicerbarhet på nischpartier

När teorin skapades 1957 så var nischpartier inte ett fenomen som var lika påtagligt som det är idag. Detta gör att teorins applicerbarhet på nischpartier måste diskuteras. Downs skriver om nya partier och beskriver att de framförallt skapas med två drivkrafter. Den första är att erhålla så många röster som möjligt från de etablerade partierna. Den andra är att influera politiken genom att lyfta upp en ny fråga som de etablerade partierna är tvungna att positionera sig till och därmed ökas uppmärksamheten för de nya partiernas kärnfråga (Downs, 1957, s. 127–128). Downs påpekar att det som är mest elementärt för nya partier är att de behöver och vill maximera antalet erhållna röster därför att det leder till politiskt inflytande och påverkan (Downs, 1957, s. 128). Därför kommer uppsatsen således att utgå från att Miljöpartiet i enighet med Downs teori eftersträvar att maximera antalet erhållna röster och att de kommer bli påverkade likt etablerade partier av alla faktorer som teorin presenterar. Jag kommer således inte göra någon specifik skillnad mellan nischpartier och klassiska partier därför att jag förutsätter att samtliga partier strävar efter att maximera inflytandet över politiken och behöver därför erhålla alla röster som är möjliga samt därför att alla partier vid något tillfälle har varit nya partier.

4.2 Operationalisering av Downs teori

Jag kommer att operationalisera Downs teori genom att skapa fyra variabler som är direkt kopplade till teoribildning och undersöka ifall dessa har förändrats mellan de två fallen. Nedanför kommer jag att förklara de kausala relationerna för de olika variablerna.

4.2.1 Partikonkurrens antal partier

Denna variabel avser att mäta ifall det har skett en förändring gällande partikonkurrensen mellan de två olika fallen. Variabeln är vald eftersom partikonkurrens enligt Downs teori är en avgörande faktor för hur partier väljer att utforma sin politik (Downs, 1957 s. 102–103). En ökad partikonkurrens innebär att det är fler partier som tävlar om ett begränsat antal röster. Vilket kan komma att påverka den förda politiken som partier för. Exakt hur ökad partikonkurrens påverkar politiska partiers politik skiljer sig från fall till fall. Det kan tänkas vara så att ökad partikonkurrens antingen leder till att partier blir mer extrema inom ett specifikt område med syftet att särskilja sig extra från andra partier och erhålla så många röster som möjligt hos väljarbasen som röstar med främst ett policyområde som kärna. Den

andra alternativet är att partier, när de blir högre politisk konkurrens försöker nå ut till fler väljare genom att bredda sin politiska linje med syftet att locka till sig fler väljare.

4.2.2 Partistruktur

Den här variabeln avser att undersöka ifall Miljöpartiet partistruktur har förändrats mellan fallen. En professionalisering av partistruktur eller en generell förändring kan ses som en indikation på att partier omorganiserar sig med syftet att erhålla fler röster. Den organisatoriska förändringen kan ske genom att partier byter namn, exempel på detta är nya moderaterna och liberalerna. Namnbyte behöver inte innebära att partier omorganiserar den interna strukturen, med det skickar signaler om att det har skett en förändring av den organisatoriska strukturen. En intern omorganisering kan komma att innebära att förskjutning i inflytande från vissa poster till andra, att politiska partier sätter nya målsättningar och att politiska partier förändrar den drivna politiken. Detta innebär således att en omorganisering kan ha direkt effekt på vilken politik ett parti för. Därför finns det ett kausalt samband mellan partistruktur och förddpolitik. Jag kommer således att testa för ifall det har skett en förändring i partistrukturen eftersom den kan ha en förklaringskraft för den beroende variabeln.

4.2.3 Befolkningens åsikter om miljöpolitik

Eftersom Downs teori förutsätter att partier utformar sin politik relaterat till vad befolkningen anser vara de viktigaste politiska frågorna. Så leder det till att jag kommer att undersöka om svenska befolkningsåsikter gällande miljöpolitik har förändrats. Det kausala sambandet är således att en förändring i svenska befolkningens åsikter gällande miljöpolitik kommer att påverka hur mycket av partiets politik som kommer att handla om miljö. Om det sker en ökning hos väljarkåren angående hur viktigt de anser att miljöfrågor är kommer det att leda till att fler partier utökar politiken som handlar om miljö samt vice versa om det sker en minskning hos befolkningen.

4.2.4 Partikonkurrens andra partier om miljöpolitik

Denna variabel avser att undersöka hur mycket utrymme de andra partierna tilldelar miljöpolitik och om det har förändrats. En ökning av utrymmet tilldelat miljöpolitik från andra partier hade indikerat på högre konkurrens om miljöfrågan och vice versa. En högre konkurrens om miljöpolitik antas leda till att Miljöpartiet antingen ger mer utrymme till miljöfrågan eller att de väljer att fokusera på andra politikområden. Minskad konkurrensen av

miljöfrågan från andra partier antas antingen inte ha någon förändring på Miljöpartiets förda politik gällande miljöfrågor eller leda till Miljöpartiet behandlar miljöfrågor mindre eftersom de inte är tvungna att behandla den lika mycket för att fortfarande få röster från väljare som anser att miljöfrågor är den eller en av de viktigaste politikfrågorna.

4.3 Operationalisering av resterande variabler

4.3.1 Valsystem

Variabeln valsystem är vald därför att tidigare forskning inom institutionellt perspektiv har kommit fram till att valsystem har en stor betydelse för nischpartiers förväntade framgång. En förändring i valsystemet kommer således enligt institutionell forskning ha effekter på nischpartier. En förändring av valsystem hade antingen ledat till att det var svårare för Miljöpartiet att överleva, vilket hade kunnat ge effekten att de behövde bredda politikområden med syftet att överleva. Eller så hade en förändring i valsystem exempelvis gynnat Miljöpartiet. Vilket hade kunnat ha effekten att de bredda sin politik eftersom de har fått fler väljare vilket innebär att de måste representera fler politikområden.

Exakt hur en förändring i valsystem hade påverkat Miljöpartiets förda politik, är svårt att säga i förväg eftersom förändring av valsystem kan ta sig uttryck på olika sätt. Därför fungerar denna variabel också som en kontroll variabel som är vanligt förekommande inom mest-lika design. Jag kommer senare i metod kapitlet att gå in djupare på mest-lika design och förklara vilka variabler som är eftersträfvansvärda att man har som kontroll variabler.

4.3.2 Befolkning

Den här variabeln är vald därför att en befolkningsförändring kan komma att påverka den förda politiken. En stor befolkningsökning kan t.ex. innebära att det har tillkommit ett stort antal invandrare eller flyktingar vilket kan ha effekter för vilka frågor som får mest utrymme och anses vara viktigast för väljarkåren. En drastisk minskning av befolkning kan t.ex. innebära att det antingen har skett en stor utvandring eller att det har dött ett stort antal människor. En förändring i befolkningen kan således komma att påverka vad som medborgarna i ett land anser vara viktiga politiskafrågor vilket i sin tur kan påverka politiken som Miljöpartiet för. Den här

variabel är knuten till klassiska variabler för mest-lika design och kan också betraktas som en kontroll variabel.

4.3.3 Ekonomiskt läge

Ekonomiskt läge antas enligt tidigare forskning från sociologiskt perspektiv vara korrelerat med hur väl det går för gröna partier. Detta därför att det är först när medborgarna har nått en viss ekonomisk standard som de börjar att intressera sig för frågor som är relaterade till miljöpolitik. Jag kommer därför att undersöka ifall det ekonomiska läget har förändrats. Ett bättre ekonomiskt läge hade således inneburit att miljöfrågor hade varit populärare hos väljarkåren och vice versa.

4.3.4 Aktiva kärnkraft

Variabeln aktiva kärnkraft är vald därför att gröna partier generellt och Miljöpartiet specifikt hade nedrustning av kärnkraftverk som kärnfråga vid deras start. Detta innebär således att en stor del av valmanifestets miljöpolitik var relaterat till frågor som berörde kärnkraftverk. En minskning i form av energi producerad eller en generell nedrustning av kärnkraftverk hade såldes inneburit att det inte var av lika stor betydelse för Miljöpartiet att behandla frågor som var relaterade till nedrustning av kärnkraftverk. Samtidigt som en ökning av kärnkraftverk hade inneburit enligt samma logik att de borde ha varit av högre relevans att tala om kärnkraftverk.

4.3.5 Tidigare del av koalitionsregering

Jag har valt att undersöka om Miljöpartiet har vart del av tidigare koalitionsregering eftersom det kan antas ha en påverkan på den förda politiken. Att vara en del av koalitionsregering kan leda till att Miljöpartiet antingen minskar utrymmet givet miljöfrågor eftersom de är tvungna att bredda sin politiska linje eftersom de nu representerar fler väljare. Eller så kan det tänkas vara så att del av koalitionsregering leder till att Miljöpartiet väljer att fokusera mer på Miljöpolitik medan resterande koalitionspartier väljer att fokusera mer på andra områden. Det sista alternativet är att vara del av koalitionsregering inte kommer ha någon effekt på den förda politiken.

5.0 Metod

5.1 Förklarande karaktär

Denna uppsats är utformad efter förklarande karaktär eftersom syftet med uppsatsen är att förklara varför Miljöpartiets valmanifest har minskat utrymmet för punkter som berör miljöpolitik (Esaiasson et al, 2012, s. 22). Förklarande studier kan delas in i tre olika grenar, teoriprovande, teorikonsumerande och teoriutvecklande. Min ambition med uppsatsen är inte att utveckla någon teori och är därmed inte av teoriutvecklande karaktär.

Esaiasson et al skriver att det som skiljer en teorikonsumerande studie från en teoriprovande studie är att i en teorikonsumerande studie så är det primära valet för studien valet av material som ska granskas. Medan det primära valet för en teoriprovande studie är teorin (Esaiasson et al, 2012, s. 42). Den skillnaden ligger således i vad som fångade uppsatsförfattarens intresse först, teorin eller materialet som teorin ska appliceras på. Denna uppsats grundar sig i material, det vill säga valmanifesterna som jag har analyserat med hjälp av Manifesto Projects analytiska verktyg. Därför i enighet med Esaiasson et al så är denna uppsats av teorikonsumerande karaktär.

5.2 Mest-lika design

Metoden som jag kommer att använda mig av är mest-lika design. Denna metod härstammar från fältet för jämförande statsvetenskaplig forskning. De två mest klassiska metodologiska tillvägagångssätten för jämförande studier är mest-lika design och mest-olika design (Lim 1996, s. 34). Eftersom jag har variation i den beroende variabeln kommer jag att använda mig av mest-lika design. Mest-lika design bygger på att man ska jämföra två fall med varandra och det är eftersträvänsvärt att fallen delar många likheter med varandra. T.ex. politiska, sociala, ekonomiska, demografiska etc. (Lim 1996, s. 34). Logiken bakom modellen är att variablerna som är likadana mellan fallen har ingen förklaringskraft. Modellen förutsätter således att det endast är variabler som skiljer sig mellan fallen som är viktiga och kan förklara förändringen i den beroende variabeln (Lim 1996, s. 34–35).

5.2.1 Varför mest-lika design

Anledningen till att jag har valt mest lika design är framförallt därför att jag har funnit variation i den beroende variabeln mellan de två fallen och mest-lik design är ett bra jämförande verktyg för att testa olika variablers förklaringskraft på uppmärksammas förändring. Vilket jag tidigare nämnt så är syftet med uppsatsen är att undersöka ifall Downs teori kan förklara förändringen. Därför kommer jag att testa för variabler som är knutna till Downs teori men jag kommer också att testa för variabler som är knutna till tidigare forskning inom fältet för nischpartier och för klassiska variabler som är förknippade med mest-lik design. Detta gör jag därför att det är nödvändigt att testa för flera variabler samt därför att det är intressant att undersöka vilka variabler som har förklaringskraft för just detta fallet.

Jag anser att fallen gör sig bra för tillämpning av mest-lik design detta därför att det finns en stor variation i den beroende variabeln samt därför att fallen delar flera likheter med varandra. Jag kommer att studera två valmanifest, åren som är valda är 1988 och 2014. Jag har valt dessa år därför att de är tidsmässigt så långt ifrån varandra som möjligt, gällande valmanifest från Manifesto projects hemsida. Anledningen till att jag själv inte analyserar valmanifestet är därför att jag inte är intresserad av att göra en beskrivande analys av hur Miljöpartiets valmanifest har förändrats utan det som jag är intresserad av är vad som kan förklara förändringen. Styrkorna med mest-lik design är framförallt att den är relativt lätt att tillämpa och har möjliggör test för ett flera variabler. Nedanför kommer jag att presentera kritik mot mest-lik design.

5.2.2 Mest-lik design kritik

En kritik mot mest-lik design är att resultaten från jämförandet av två fall eller fler inte nödvändigtvis går att översättas till allmänrådiga sanningar som stämmer och ger likadana resultat vid varje tillämpning. Resultaten från jämförandet av få fall kan således härstamma från slumpen eller tillfälligheter. Vilket kan ha en problematisk inverkan på validiteten då undersökningen kanske inte lyckas mäta det den avser att mäta (Lim 1996, s. 38). En annan kritik mot mest-lik design är att fallen som man undersöker tillsynes kan verka lika varandra men desto mer information man erhåller om fallen desto mer olika kan de komma att te sig. Därför undersöker man oftast fall som är så relativt sett så lika som möjligt varandra, eftersom helt identiska kopior med olika utfall på en punkt är nästintill omöjligt att finna i verkligheten (Lim 1996, s. 39). Mest-lik design är således användbart i avseendet att metoden kan peka på

variabler som har en extra betydelse, men man ska vara försiktigt med att överdriva betydelsen av de funna variablernas effekter (Lim 1996, s. 39).

5.2.3 Mest-lika design skillnader

Vid mest-lika design är det inte bara likheter mellan de olika fallen som är essentiellt. Utan det är av högsta betydelse att det finns skillnader mellan fallen. Logiken bakom att det bör finnas skillnader är att det krävs skillnader i ett hav av likheter för att metoden ska generera något resultat. Skillnaderna bör finnas i den beroende variabeln och i den oberoende variabeln (Lim 1996, s. 39). Om det inte är några skillnader mellan de olika fallen så kommer det inte vara möjligt att finna något resultat.

5.2.4 Bakvänd mest-lika design

Denna uppsatts tar sig utgångspunkt i att det har skett en förändring i den beroende variabeln. Detta leder till att utformningen av metoden kommer att vara ”bakvänd mest-lika design”. Vilket innebär att uppsatsen grundar sig i en observation som tyder på att det är skillnader i den beroende variabeln. För att sedan baklänges testa ifall oberoende variabler har förändrats mellan båda fallen likt den beroende variabeln (Esaiasson et al, 2012, s. 101).

Mest-lika design

	Fall 1 (1988)	Fall 2 (2014)	Lika/Annorlunda
Beroende variabel			
Andelen områden som behandlar miljöpolitik	38%	14%	Annorlunda
Nyckelvariabler			
Partikonkurrens	5 partier	8 partier	Annorlunda
Partistruktur	Oprofessionell	Professionell	Annorlunda
Befolknings åsikter om miljöpolitik	64,5%, 70%	12,5%, 50%	Annorlunda
Variabler			
Valsystem	Representativt	Representativt	Lika
Befolkning	8,458 mil.	9,747 mil.	Liknande
Ekonomiskt läge	Liknande	Liknande	Liknande
Aktiva kärnkraft	69 424 GWh	64 877 GWh	Liknande
Partikonkurrens andra partier om miljöpolitik	Liknande	Liknande	Liknande
Tidigare del av koalitionsregering	Ej varit del av	Ej varit del av	Lika

6.0 Material

6.1 Valmanifest

Undersökningen grundar sig i valmanifest. Det finns speciellt tre anledningar till att jag har valt att utforma arbetet med valmanifest som grundpelare. Den första är därför valmanifest är kontinuerligt utgivna, finns tillgängliga online samt att de har blivit analyserade av framstående organisationer. Den andra anledning är därför att de är enhetliga och inte visar på interna konflikter gällande utformning av politik vilket underlättar för klassificering gällande hur partiet ställer sig i olika frågor. Den sista anledningen är därför att valmanifest signalerar till väljarna och till medlemmarna vad partiet står för och vad de anser vara viktigt och säger därför väldigt mycket om partiet.

6.2 Beroende variabel

Den beroende variabeln som jag har valt att arbeta efter är ”andelen områden som behandlar miljöpolitik” i Miljöpartiets valmanifest. Analysen och klassificeringen av den beroende variabeln kommer att ske genom användning av Manifesto Projects analytiska verktyg som finns tillgängligt online på deras hemsida. Manifesto Project är en organisation vars huvudsakliga syfte är att tillhandahålla analyser av politiska partiers policy preferenser. Organisationens data set innehåller policy analyser från år 1945 och framåt av över 1000 partier från drygt 50 länder. Manifesto Project är långtidssponsrad av German Science Foundation och projektet fick år 2003 pris från American political Science Association´s under kategorin bästa databas för jämförandepolitik (Manifesto Project 6). I analysen kommer jag att beskriva mer ingående hur Manifesto Project analyser är kodade.

6.3 Oberoende variabel

Materialet som de oberoende variablerna grundar sig på skiljer sig variablerna emellan. I analysen kommer jag under varje specifik variabel att gå in djupare på vilket material som jag använder för varje variabel samt hur jag går tillväga för att analysera materialet. Jag gör detta för att material och analysen i många avseenden flyter ihop vilket leder till att det blir något opraktiskt att separera dem från varandra.

7.0 Analys

7.1 Beroende variabel

Den beroende variabeln ” andelen områden som behandlar miljöpolitik” har jag fått fram genom att använda datasetet som finns tillgängligt på Manifesto Projects hemsida. Analysen av valmanifesten har skett genom användning av koden ”501 Environmental protection: positive”. Den analyserar innehållet i valmanifesten efter generella policys som syftar till att skydda naturen, motarbeta klimatförändringar och andra så kallade gröna policys. Exempel på detta.

- Generellt bevarande av naturresurser.
- Bevarande av landsbygden, skogar, grönområden etc.
- Försvarande och bevarande av nationalparker.
- Djurs rättigheter.

Analysen tar även hänsyn till att det kan finnas en stor varians av policys vars enade mål är införandet eller förbudandet av faktorer vars slutmål leder till positiva effekter för miljön. (Manifesto Project 5).

Analysen gjord genom tillämpning av kod 501 visar på att Miljöpartiets valmanifest från 1988 fick nummer 38. Detta nummer innebär att 38 procent av meningarna från valmanifestet är relaterade till faktorer som kod 501 innehåller. Analysen av 2014 års valmanifest gjordes utefter samma kod och fick nummer 14 (Manifesto Project 1). Detta innebär alltså att det har skett en minskning från 38 till 14 procent mellan de två valmanifesterna. Vilket är en markant förändring givet hur mycket innehåll som tilldelas miljöpolitik. Att det är en markant förändring i den beroende variabeln är som nämnt i metod kapitlet avgörande för att det ska vara möjligt och intressant att göra en undersökning som syftar att förklara en förändring mellan två tidpunkter.

7.2 Partikonkurrens antal partier

Enligt Downs teori så är partikonkurrens en av de absolut främsta faktorerna till hur partier väljer att utforma sin politik. Partikonkurrens tar sig uttryck genom att alla partier tävlar mot varandra med syftet att erhålla flest röster. Ett högre antal partier kommer således att leda till en ökning av partikonkurrensen eftersom det då kommer att vara fler partier som tävlar efter antalet röster. Analysen av partikonkurrensen sker genom att undersöka hur många partier som satt i regeringen respektive år då valmanifesterna publicerades. När det första valmanifestet publicerades 1988 så var det 5 partier i regeringen. När det andra valmanifestet publicerades 2014 så var det 8 partier i regeringen inklusive Miljöpartiet. Antalet partier har således ökat med 60 procent. Enligt logiken bakom att fler partier leder till högre konkurrens är det följaktligen högre partikonkurrens 2014 än 1988.

Vilket jag redogjorde för i teorin så borde ökad partikonkurrens antingen till leda att partier blir mer extrema inom ett specifikt område, vilket hade inneburit för Miljöpartiet att de hade fokuserat mer på miljöpolitik. Eller så leder ökad partikonkurrens till att partier är tvungna att bredda sin politiska linje med syftet att locka till sig röster från andra politikområden. Alternativt är det också möjligt att partikonkurrens inte skulle ha någon påverkan alls på partiernas förda politik- Dock är konkurrens enligt Downs teori centralt för hur partier utformar sin politik. Eftersom den beroende variabeln visar på att Miljöpartiet har minskat utrymmet tilldelad miljöpolitik samtidigt som partikonkurrens har ökat så leder det till att jag ser det som en indikation på att det kan finnas ett kausalt samband mellan den oberoende variabeln och den beroende variabeln. Sambandet är således att ökad partikonkurrens har resulterat i att det har blivit svårare för Miljöpartiet att erhålla röster från väljarkåren på frågor som mestadels berör miljöpolitik. Detta har lett till att Miljöpartiet har fokuserat mindre på frågor som är relaterade till miljö i deras valmanifest.

7.3 Partistruktur

Syftet med denna variabel är att undersöka huruvida det har skett någon förändring i Miljöpartiets partistruktur. Enligt Downs teori så är en professionalisering av partistrukturen en indikation på att partiet i fråga omorganiseras med syftet att maximera antalet erhållna röster. Detta eftersom en välfungerande organisatorisk utformning bör leda till att partiet kan

producera bättre resultat och således erhålla fler röster från väljarkåren än en ostrukturerad motsvarighet. Därför testar jag om det har skett någon förändring hos Miljöpartiets partistruktur och ifall det kan kopplas till att det har skett en professionalisering av den organisatoriska utformningen. Analysen och kategorisering gällande huruvida Miljöpartiets partistruktur har blivit mer professionell görs genom tillämpning av information erhållen från boken *Vi blev som de andra*. Författaren för boken beskriver Miljöpartiets organisatoriska utformning fram till 1991 som ett ”organisatoriskt koalexperiment” vars utformning kännetecknades av en platt hierarki med starka decentraliserade drag (Strömberg, 2016, s.54–56, 59). Efter att Miljöpartiet 1991 åkte ur riksdagen efter att endast ha erhållit 3,8 procent av rösterna så skedde det en professionalisering av den organisatoriska utformningen. Partiet stramades åt, det blev mer centraliserat och det skapades tydligare arbetsuppdelningar (Strömberg, 2016, s. 59). Nästa val klarade Miljöpartiet 4 procents barriären och gjorde comeback i riksdagen.

Detta ser jag som en tydlig indikation på att Miljöpartiet professionaliserade den organisatoriska utformningen med syftet att erhålla fler röster. Speciellt eftersom omorganiseringen skedde i samband med ett förlorat val. Detta är således en antydning på att Miljöpartiet agerade i enighet med Downs teori som en rationell aktör som strävar efter att maximera antalet röster. Relationen mellan professionaliseringen av partistrukturen och att Miljöpartiet avsätter mindre utrymme till frågor som handlar om Miljöpolitik kan tänkas vara så att omstruktureringen av partistrukturen resulterade i att inflytandet i partiet blev mer koncentrerat och hierarkiskt. Vilket ledde till att inflytandet flyttades till människor som ansåg att det krävdes att Miljöpartiet minskade den politiken som var kopplat till miljö eftersom de behövdes fler röster. Att det krävdes minskning av politik relaterad till frågor som var kopplade till miljöpolitik hänger förmodligen samman med andra faktorer så som t.ex. ökad partikonkurrens och befolkningsåsikter om miljöpolitik. Detta därför att det inte är självklart att en förändring eller professionalisering av den organisatoriska strukturen återkommande leder till att partier minskar utrymmet tilldelat miljöpolitik utan att det förmodligen hänger samman med andra faktorer relaterade till det politiska landskapet. Jag tänker således att denna variabel fungerar som en indikation på att Miljöpartiet agerade med syftet att röstmaximera. Men att variabeln endast kommer att påverka miljöpolitiken om det krävs att den förändras för att Miljöpartiet ska kunna uppnå sitt mål, vilket är att erhålla fler röster. Jag ställer mig alltså tveksam till att denna variabel har förklaringskraft för den beroende variabeln ifall den får stå själv. Utan att dess förklaringskraft uppkommer i relation med andra nyckelvariabler.

7.4 Befolkningens åsikter om miljöpolitik

Analysen gällande den svenska befolkningens åsikter om miljöpolitik grundar sig på material producerat av SOM institutet. Bedömningen gällande huruvida det har skett någon förändring från svenska folket gällande åsikter som berör miljöpolitik görs genom att undersöka följande två frågor som togs upp i SOMs undersökning. Den första frågan lyder på följande sett; vilken fråga tycker svenska medborgare är den viktigaste? Mellan åren 1987–1988 så ansåg 64,5 procent att miljö/energifrågan var den viktigaste frågan. År 2013–2014 var det endast 12,5 procent som ansåg att miljö/energifrågan var den viktigaste frågan. Den andra frågan ställd ifrån SOM institutet lyder: om du ser till läget idag, hur oroande upplever du själv följande inför framtiden? Förändringar i jordens klimat. 1987–1988 var ca 70 procent som upplevde oro, medan det 2013–2014 var 50 procent. Vilket således är en minskning på 20 procent (SOM 2018, s. 22,42). Jag väljer att göra ett genomsnitt mellan året manifesten publicerades och året innan eftersom det är oklart när Miljöpartiet började arbeta på respektive valmanifest.

Det vi ser utifrån dessa undersökningar producerade av SOM med inriktning på de två ovanstående frågorna är att svenska väljare inte anser att miljöpolitik relativt sett är lika viktigt år 2014 som 1988. Detta innebär inte att svenska väljare inte anser att miljöpolitik är viktigt utan det innebär endast att det relativt sett har tappat betydelse. Enligt Downs teori så kommer partier att anpassa sin politik efter väljarnas preferenser. Enligt tidigare analys så har Miljöpartiet 2014 minskat innehållet som behandlar miljöpolitik från 38 procent till 14 procent samtidigt som andelen svenska medborgare som anser att miljöpolitik är den viktigaste frågan minskade från 64,5 procent till 12,5 procent. Detta är alltså en stark indikation på att Miljöpartiet har anpassat sin politik i enighet med väljarkårens preferenser.

En intressant observation som jag kom fram till efter att med hjälp av Manifesto Projects analytiska verktyg är att Miljöpartiets valmanifest 2014 innehöll mer innehåll som kunde kopplas till skola & utbildning än till miljöpolitik. Detta anser jag vara intressant därför att valmanifestet från 1988 inte behandlade skola och utbildning, samt därför att väljarkåren enligt SOM- institutets undersökning från 2014 visade att skolpolitik var den viktigaste valfrågan. Att det är en tillfällighet att Miljöpartiets valmanifest behandlar mer skolpolitik än miljöpolitik samma år som väljarkåren tycker att skola och utbildning är den viktigaste valfrågan är fullt möjligt, men det är också möjligt att det var ett taktiskt drag med syftet att utforma politiken

efter väljarkårens preferenser. Om det är en indikation på att Miljöpartiet utformar politiken efter väljarkårens preferenser så förutsätter det att Miljöpartiet borde kontinuerligt inför varje val utforma politiken efter väljarkårens preferenser. Downs teori förutsätter dock att partier agerar efter väljarkårens preferenser men att de inte kan utöka politiken till områden som motsäger sig tidigare förd politik eller att byta politikområde som de fokusera på inför varje val därför att detta sändar oseriösa signaler till väljarkåren. Att utöka politiken till skola och utbildning motsäger sig inte tidigare förd politik och kan alltså betraktas som en indikation på att Miljöpartiet följer väljarkårens preferenser alternativt är det endast ett slumpmässigt sammanträffande. Det är alltså svårt att avgöra om det var ett planerat drag eller om det skedde naturligt i det avseendet att Miljöpartiets medlemmar i enighet med väljarkåren faktiskt ansåg att det krävdes mer resurser tilldelat skola och utbildning.

7.5 Valsystem

Institutionell teoribildning menar på att valsystem har en avgörande roll för nischpartiers framgång. Generellt sett kommer nischpartier att ha större framgång i institutionella system som är utformade efter representativ karaktär framför majoritetskaraktär (3.2). Jag kommer således att använda mig av valsystem som en oberoendevariabel och testa ifall det svenska valsystemet har förändrats mellan de två olika fallen. En förändring i den oberoende variabeln hade således varit en indikation på att valsystemet skulle haft påverkan på hur Miljöpartiet agerade och förändrades i sin miljöpolitik. Vilket kan utläsas av matrisen så har Sveriges valsystem inte förändrats mellan 1988 och 2014 (Matris, s. 16. Riksdagen 1). Detta innebär i enighet med användandet av mest-lika design att valsystem inte kan förklara varför Miljöpartiets valmanifest har förändrats eftersom det såg likadant ut vid båda tillfällena.

7.6 Befolkning

Den oberoende variabeln befolkning är vald därför en förändring i befolkningens mängd hade kunnat ha implikationer på vilken typ av politik som partierna för. Jag väljer således att ha befolkning som en oberoende variabel. Jag kommer att mäta huruvida det har skett en befolkningsökning genom att undersöka hur stor förändring det har varit i den svenska befolkning mellan de två olika fallen med statistik hämtat från SCB. 1988 bestod den svenska befolkningen av 8,458 miljoner människor och 2014 så bestod befolkningen av 9,747 miljoner

människor (SCB 1). En befolkningsökning på 1,289 miljoner under 36 års tid anses inte vara en avsevärd befolkningsökning och därför analyserar jag det som att befolkningsmängden är lika mellan de två fallen. Hade vi sett en befolkningsökning med 100–200 procent hade den kunnat ha förklaringskraft men eftersom det inte var en speciellt stor befolkningsökning så anser jag att denna variabel inte har haft någon betydelse för hur Miljöpartiet har utformat sin politik.

7.7 Ekonomiskt läge

Inom den sociologiska forskningen så menar man på att intresset för miljöfrågor är korrelerat med landets ekonomiska läge. Ifall befolkningen har det gott ställt så kommer intresset för miljöpolitik således att öka (3.4). Den oberoende variabeln ”ekonomiskt läge” ämnar följaktligen förklara ifall det har skett någon förändring för det ekonomiska läget. Ifall det hade skett någon form av förändring av det ekonomiska läget hade det således kunnat förklara skiftet i den beroende variabeln. Analysen av det ekonomiska läget har gjorts genom att undersöka Sveriges BNP-tillväxt respektive år samt genom att undersöka ifall Sveriges bytesbalans har förändrats. Enligt statistik från SCB var den svenska tillväxten i BNP år 1988 +2,3 procent och 2014 +2,4 procent (SCB 2). Vilket inte är någon vidare skillnad. Bytesbalansen var också positiv båda åren (SCB 2). Dessa två faktorer ligger till grunden för att jag anser att det inte var någon skillnad i det ekonomiska läget mellan de två olika årtalen och därför kan inte det ekonomiska läget förklara Miljöpartiets förändring.

7.8 Aktiva kärnkraft

Denna variabel är vald därför att nedrustning av kärnkraftverk var en hjärtefråga för Miljöpartiet och flera andra gröna partier i Europa. Stora delar av miljöpolitiken som Miljöpartiet förde 1988 var kopplad till avveckling av kärnkraftverk. Jag tänker således att eftersom stora delar av miljöpolitiken från 1988s valmanifest var relaterad till frågor som berör kärnkraftverk så skulle en förändring av aktiva kärnkraftverk kunna ha implikationer på hur Miljöpartiets miljöpolitik.

Materialet jag använder för att analysera ifall det har skett någon förändring gällande ”aktiva kärnkraftverk” görs genom att undersöka hur mycket energi som svenska kärnkraftverk producerade 1988 respektive 2014. Informationen som jag använder mig av är från svenska statistikbyrån. 1988 så producerades 69 424 GWh och 2014 producerades 64 877 GWh vilket

är en knapp förändringen och därför betecknas skillnaden mellan åren som lika (SCB 3). Eftersom det inte skedde någon förändring mellan åren av producerad energi från kärnkraftverken så betyder det enligt mest-lika design metoden att den här variabeln inte har haft någon effekt på hur stor del av Miljöpartiets valmanifest som behandlar frågor som är relaterade till miljöpolitik.

7.9 Konkurrens andra partier om miljöfrågan

Analysen av denna variabel kommer att ske genom att undersöka ifall det har skett en förändring gällande utrymmet tilldelat miljöfrågan från de två olika fallen utifrån samtliga riksdagspartier. Jag undersöker således ifall det har skett en generell ökning eller minskning från de andra riksdagspartierna gällande miljöfrågan i deras valmanifest. Detta kommer ske genom användning av Manifesto Projects databas utefter koden 501: Environmental Protection:Positive.

Analysen visar på att samtliga riksdagspartier från båda fallen behandlar miljöfrågan. Miljöpartiet, vänsterpartiet, socialdemokraterna och folkpartiet har samtliga backat i utrymmet givet miljöfrågan. Medan moderaterna står oförändrade och centerpartiet har ökat till de parti som nu behandlar miljöfrågan mest i valmanifestet (Manifesto Project 3). Det är svårt att avgöra ifall det överlag har skett en ökning av utrymmet givet miljöfrågan. Men i och med att tre partier har backat, en oförändrat, en har ökat samt att det har tillkommit två nya partier som berör frågan leder det till att jag analyserar det som att det inte har skett någon vidare förändring gällande konkurrensen av miljöfrågan. Centerpartiet har ökat konkurrensen men t.ex. socialdemokraterna har minskat konkurrensen.

Enligt Downs teori så borde förändringen i den beroende variabeln kunna förklaras av att konkurrensen från andra partier antingen ökat eller minskat. Att konkurrensen tillsynes verkar oförändrat är således något som teorin inte förutsätter. En möjlighet att se på det är att inte betrakta varje parti enskilt utan att snarare se det som ett höger och vänster block. Vilket då hade lett till att man skulle kunna tolka det som att konkurrensen av miljöfrågan har ökat från alliansen i och med centerpartiets ökning av utrymme tilldelat frågor som berör miljöpolitik i valmanifestet. Dock blir det konstigt att placera Miljöpartiet i block med vänsterpartiet och socialdemokraterna eftersom de vid varken av tidpunkterna inte hade varit del av någon

koalitionsregering. Det är också möjligt att materialet som används för analysen det vill säga valmanifest inte ger en fullskalig bild av hur den konkurrensen om miljöfrågan faktiskt ter sig.

7.10 Tidigare del av koalitionsregering

Denna variabel undersöker ifall Miljöpartiet har suttit i koalitionsregering tidigare under något av tillfällena från de två fallen. Om Miljöpartiet hade varit en del av någon koalitionsregering hade det kunnat ha effekt på Miljöpartiets förda politik. Eftersom Miljöpartiet inte har varit någon del av koalitionsregering 1988 eller 2014 så i enighet med logiken bakom modellen har det ingen förklaringskraft för förändringen i den beroende variabeln.

8.0 Sammanfattning & Resultat

Uppsatsens syfte är att undersöka ifall Downs teori kan förklara varför Miljöpartiets valmanifest från 2014 innehåller mindre miljöpolitik än motsvarigheten från 1988. För att testa detta så har jag använt mig av modellen mest-lika design och operationaliserat variabler från Downs teori, tidigare forskning och klassiska variabler för mest-lika design. Modellens utformning utgår från att det endast är variablerna som skiljer sig mellan fallen som har förklaringskraft för den beroende variabeln. Detta innebär således att variablerna ”Partikonkurrens”, ”Partistruktur” och ”Åsikter om miljöpolitik” är nyckelvariablerna med förklaringskraft till varför det har skett en förändring i den beroende variabeln. Samtliga av de tre nyckelvariablerna som har förändrats mellan de två olika fallen kan kopplas till Downs teori på skilda sett (se analys och teori). Dock så har inte partikonkurrensen gällande miljöfrågan förändrats enligt min analys, vilket den borde enligt Downs teorin. Det finns en risk att jag inte mäter den variabeln korrekt alternativt att den inte har någon förklaringskraft för det här fallet. Vilket jag nämnde tidigare i analysen så anser jag inte att variabeln partistruktur i sig självt kan förklara förändringen hos den beroende variabeln utan att den snarare i samband med de andra två nyckelvariablerna kan ha förklaringskraft för den beroende variabeln. Detta eftersom en förändring i partistrukturen fungerar som en indikation på att Miljöpartiet agerar efter att maximera antalet erhållna röster, men det finns inget samband mellan förändring av partistruktur och andelen utrymme tilldelat miljöpolitik om inte väljarkåren åsikter om miljöfrågan har förändrats eller om konkurrensen är förändrad.

Resultatet är sammanfattningsvis att Downs teori kan förklara varför Miljöpartiets valmanifest innehåller mindre miljöpolitik. Anledningen är därför att väljarkåren relativt sett inte anser att miljöfrågan är lika viktigt samt därför att partikonkurrensen har blivit tuffare, vilket har lett till att Miljöpartiet har blivit tvungna att försöka utvidga sin väljarbas. Det är också fullt möjligt att en ytterligare anledning till förändringen är tid, och att nischpartier generellt sett med tiden väljer att fokusera mindre på sin kärnfråga oavsett väljarkårens preferenser och konkurrensen.

9.0 Diskussion & Slutsats

Jag kommer här att diskutera resultaten av studien.

Det framkommer av studien att det finns ett samband mellan valmanifestets innehåll och väljarkårenspreferenser gällande miljöfrågan. Detta för mig låter som ett rimligt resultat som pekar på att partier är föränderliga samt att de förändras i takt med väljarkåren. Om man i en representativ demokrati betraktar politiska partier som en förlängning av medborgarna som röstar på dem. Är det inte fullt logiskt att de bör ha, om inte samma, iallafall liknande preferenser som medborgarna som de representerar? Så bör det vara. Sedan finns det alltid nyanser till hur mycket medborgare känner att olika partier reflekterar deras politiska åsikter. Ytterligare en sak som är värd att diskutera gällande sambandet mellan väljarkårens preferenser och valmanifestets innehåll, är det faktum att Downs teori förutsätter att väljarkåren positionerar sig i en fråga först och att partier flyttar efter. Jag ställer mig inte kritiskt till att det i stora drag fungerar så. Dock tror jag mycket väl att partier också kan influera och påverka väljare att få vissa preferenser som de tidigare inte haft eller brytt sig om.

Analysen visar att det finns flera indikationer som tyder på att Miljöpartiet drivs av att maximera antalet erhållna röster. Jag ställer mig inte frågande till att partier överlag drivs av att erhålla röster. Den enkla logiken bakom att röster leder till inflytande är en av demokratins grundpelare, speciellt för representativa system. Detta leder till att den politiska strukturen är utformad efter att partier ska sträva efter att erhålla röster. Jag kan däremot tänka mig att det finns grader av röstmaximering vilket skulle innebära att vissa partier är mer villiga än andra att förändras och anamma politik som kortsiktigt genererar röster. Jag argumenterar för att det ska ses som att Miljöpartiet drivs av att maximera antalet erhållna röster så länge som det inte äventyrar relationen med de befintliga anhängarna. Detta är förmodligen därför de nya politikområdena som behandlades i 2014s års valmanifest inte var motstridig mot tidigare förd politik.

Min slutsats skiljer sig inte från resultatet producerad av analysen. Jag anser att Downs teori kan förklara Miljöpartiets förändring gällande utrymmet tilldelat miljöfrågan i stora drag även fast variabeln ”konkurrens andra partier om miljöfrågan” inte har förändrats. Jag påstår inte att det är möjligt att säga något generellt om partiets drivkrafter efter den här studien. Partier består av människor och människors drivkrafter kan vara oerhört individuella och föränderliga. Det jag dock säger är att den institutionella uppbyggnaden är utformad efter att röster leder till

inflytande. Vilket leder till att röstmaximering blir en central drivkraft för samtliga partier som vill påverka samhället. Ifall röstmaximering leder till att partier behandlar miljöpolitik mer eller mindre anser jag således bero på väljarkårens preferenser gällande miljöfrågan samt hur partikonkurrensen ter sig.

9.1 Metodologisk diskussion

Jag måste också lyfta fram det faktum att det förmodligen inte är helt rättvist eller korrekt att påstå att det finns ett direkt översättligt samband mellan valmanifestets innehåll och partiernas preferenser. Med det menar jag att endast därför att Miljöpartiets valmanifest från 2014 behandlade skola och utbildning mer än miljöpolitik så behöver det inte nödvändigtvis betyda att Miljöpartiet som parti anser att skola och utbildning är viktigare än miljöpolitik. Även fast de signalerar till väljarkåren och till medlemmarna vilka politikområden som är viktiga.

Under rubriken 5.3 ”kritik mot mest-lika design” behandlades det faktum att tillsynes tydliga samband i själva verket kan härstamma från tillfälligheter, speciellt om man har två eller få fall som man jämför emellan. Detta innebär således att sambandet mellan t.ex. att Miljöpartiets minskning av miljöpolitik i valmanifestet från 1988 till 2014 med 24 procent inte alls, eller endast till viss del, hänger samman med att det endast var 12,5 procent som ansåg att miljöfrågan var den viktigaste 2013–2014 medan det 1987–1988 var 64,5 procent.

Eftersom det finns tre nyckelvariabler så förutsätter jag att samtliga har en förklaringskraft på skilda sätt. Men det kan likväl vara så att det endast är en av tre variabler som har en förklarande kraft och att resten ger skensamband. Jag kan inte heller utesluta det faktum att det är möjligt att ingen av nyckelvariablerna har någon förklaringskraft och att sambandet egentligen beror på en bakomliggande variabel som jag har missat. Dock så tror jag inte att så är fallet eftersom jag har testat för flertalet variabler från olika förklaringsmodeller.

10.0 Fortsatt forskning

Jag har två förslag för fortsatt forskning som bygger vidare på den här uppsatsen. Det första förslaget hade varit att göra en kvantitativ studie av gröna partiers valmanifest i Europa med syftet att undersöka om det finns några enhetliga förändringar. För att sedan testa om förändringarna, förutsatt att de skulle vara några, kan knytas till Downs teori gällande partiers agerande. Det skulle alltså vara en liknande studie men med ett bredare perspektiv.

Det andra förslaget hade varit att testa om Anthony Downs teori kan förklara Sverigedemokraternas förändring eftersom de också är ett nischparti etablerat i Sverige men som har verkat under kortare tid än Miljöpartiet.

11.0 Källförteckning

11.1 Böcker

Downs, Anthony (1957). *An economic theory of democracy*. New York: Harper & Row

Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik & Wängnerud, Lena (red.) (2012). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 4., [rev.] uppl. Stockholm: Norstedts juridik

Gahrton, Per (2011). *Det gröna genombrottet: mina trettio år med Miljöpartiet*. Stockholm: Carlsson

Lim, Timothy C. (1996). *Doing Comparative Politics: An Introduction to Approaches and Issues*. Lynne Rienner Publishers.

Meguid, Bonnie M. (2008). *Party competition between unequals: strategies and electoral fortunes in Western Europe*. Cambridge: Cambridge University Press

Müller-Rommel, Ferdinand & Poguntke, Thomas (red.) (2002). *Green parties in national governments*. London: Frank Cass

Strömberg, Maggie (2016). *Vi blev som dom andra: Miljöpartiets väg till makten*. Stockholm: Atlas

11.2 Artiklar

Meguid, Bonnie, (2005). "Competition between unequals: the role of mainstream party strategy in niche party success", *The American political science review*, vol. 99, nr 3, s. 347–359.

11.3 Internetkällor

Manifesto Project 1= Manifesto Projects webbsida, "Mainedataset explore". Välj land: Sverige. Välj parti: Ecological party. Välj Indikator 501: Environmental Protection: Positive. [Elektronisk] Tillgänglig: <https://manifesto-project.wzb.eu>. Hämtdatum: 2018-05-13. Obs: Denna länk hänvisas endast till hemsidan. För att se analysen gå till "Mainedataset explore" och välj indikatorerna ovan.

Manifesto Project 3= Manifesto Projects webbsida, ”Maindataset explore”. Välj land: Sverige. Välj parti: Ecological party. Välj indikatorer: 506: Education Expansion. [Elektronisk] Tillgänglig: <https://manifesto-project.wzb.eu>. Hämtdatum: 2018-05-13: Denna länk hänvisas endast till hemsidan. För att se analysen gå till ”Maindataset explore” och välj indikatorerna ovan.

Manifesto Project 4= Manifesto Projects webbsida, ”Maindataset explore”. Välj Land: Sverige. Välj parti: Samtliga. Välj indikator 501: Environmental Protection: Positive. [Elektronisk] Tillgänglig: <https://manifesto-project.wzb.eu>. Hämtdatum: 2018-05-13. Denna länk hänvisas endast till hemsidan. För att se analysen gå till ”Maindataset explore” och välj indikatorerna ovan.

Manifesto Project 5= Manifesto Project webbsida, “Info, Coding Scheme: mp v4”. [Elektronisk] Tillgänglig: https://manifesto-project.wzb.eu/coding_schemes/mp_v4. Hämtdatum: 2018-05-13.

Manifesto Project 6= Manifesto Project webbsida, ”About”. [Elektronisk] Tillgänglig: <https://manifesto-project.wzb.eu/information/documents/information>. Hämtdatum 2018-05-14

SCB 1= Svenska statistikbyråns webbsida, Befolkningsstatistik. [Elektronisk] Tillgänglig: <https://www.scb.se/BE0101>. Hämtdatum: 2018-05-13.

SCB 2= Svenska statistikbyråns webbsida, Samhällets ekonomi. [Elektronisk] Tillgänglig: <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/samhallets-ekonomi/>. Hämtdatum: 2018-05-13

SCB 3= Svenska statistikbyråns webbsida, Eltillförsel i Sverige efter produktionslag. År 1986–2016. Välj: Kärnkraft. [Elektronisk] Tillgänglig: http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_EN_EN0105/EIProdAr/?rxid=f45f90b6-7345-4877-ba25-9b43e6c6e299). Hämtdatum: 2018-05-13

SOM 1= Samhälle, opinion, medier webbsida, Svenska trender 1986- 2016. [Elektronisk] Tillgänglig: https://som.gu.se/digitalAssets/1649/1649642_32-svenska-trender-1986-2016.pdf. Hämtdatum: 2018-05-13

Riksdagen 1= Riksdagens webbsida, Riksdagens historia. [Elektronisk]. Tillgänglig: <https://www.riksdagen.se/sv/sa-funkar-riksdagen/demokrati/riksdagens-historia/>. Hämtdatum: 2018-05-14